

Програма вступного випробування: Презентація дослідницьких пропозицій з історії зарубіжної літератури для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям – світова література для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. 9 с.

Розробник:

Чернокова Є. С., доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології філологічного факультету

ВИМОГИ ДО ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПРОПОЗИЦІЙ

Дослідницька пропозиція, згідно «Правил прийому на навчання до аспірантури та докторантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у 2024 році (для громадян України, іноземців, які постійно проживають в Україні на законних підставах, осіб, яким надано статус біженця в Україні, та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту)» (https://start.karazin.ua/app/webroot/files/upload/2024/vstup/pravyla_pryjomu/dod7-1_2024.pdf) – це «науковий текст обсягом до п'яти сторінок, підготовлений вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці; можливі шляхи розв'язання поставлених задач тощо» (https://start.karazin.ua/app/webroot/files/upload/2024/vstup/pravyla_pryjomu/dod7-1_2024.pdf).

Головна мета презентації дослідницької пропозиції як вступного випробування з історії зарубіжної літератури для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 10.01.04 – Література зарубіжних країн – перевірити ступінь сформованості наукових інтересів абітурієнта, наявність та рівень базових історико-теоретичних та прикладних знань в обраному науковому напрямку у галузі філології, володіння актуальним методологічним інструментарієм сучасних досліджень у межах теорії та історії зарубіжної літератури, наявність здібностей для проведення наукових досліджень у цій галузі.

Випробування спрямоване на оцінювання актуальності наукових інтересів майбутніх науковців у галузі історії зарубіжної літератури, дотримання у межах доповіді та презентації правил і норм академічного дискурсу, навичок самостійного наукового мислення і послідовного викладу професійно орієнтованих думок. Презентація дослідницьких пропозицій як форма вступного випробування передбачає наявність у абітурієнта спеціалізованих знань у галузі теорії та історії зарубіжної літератури і націлена на визначення рівня усвідомленості, сформованості, актуальності наукових інтересів, базової обізнаності абітурієнта щодо теоретико-методологічних основ та перспективних напрямків розгортання обраної теми. Обов'язковим є знання абітурієнтом ключових дефініцій і методів, посилення на праці провідних дослідників в обраному тематичному напрямку, а також уявлення про засади актуальності та теоретико-прикладної значущості пропонованої теми дослідження.

Для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 Філологія, ОНП Філологія (українська мова та література, слов'янські мови та літератури, світова література), предметний напрям – світова література абітурієнт готує опис дослідницької пропозиції вказаного обсягу (до п'яти сторінок), в якій пропонує та обґрунтовує актуальну історико-літературну тему дослідження, описує стан розробки у світовій науці дотичних до обраної теми методологічних та історико-літературних векторів та, спираючись на новітні

досягнення літературознавства (теорії та історії літератури і літературної критики), пропонує основні завдання в межах обраної теми та поставленої мети і шляхи їх розв'язання, пропонує методи майбутнього дослідження, обґрунтовує теоретичну та прикладну цінність планованого дослідження.

Абітурієнт готує доповідь відповідного змісту і обсягу та презентацію у вигляді набору слайдів із викладом основних тез та ілюстрацій. У них абітурієнт, спираючись на новітні досягнення літературознавства, повинен не тільки виявити рівень сформованості системних знань і уявлень у межах обраної теми, а й оприятити ґрунтовне розуміння логіки взаємозв'язків зарубіжної літератури з українською літературою та культурою, усвідомлення актуальних методологічних проблем дослідження літературного процесу та готовність брати участь у їхньому вирішенні на матеріалі запланованої власної теми наукового дослідження. Останнє передбачає також виявлення в ході презентації рівня сформованості навичок застосування теоретичних знань до конкретного матеріалу дослідження.

Тематика пропонованого дослідження може стосуватися будь-якого напрямку, аспекту, вияву, формату літературознавчого дослідження, зокрема змістових та/або формальних структур і елементів літературно-художніх текстів; різних напрямів/шкіл і родів/жанрів; різних національних літератур; видів художньої взаємодії та діалектики літературних зв'язків та впливів; інтермедіальної взаємодії; художньої реалізації сучасної проблематики тощо.

ОПИС СТРУКТУРИ ЗАВДАННЯ

Вступне випробування відбувається у формі презентації дослідницької пропозиції, що передбачає доповідь у межах обраної для майбутнього дослідження теми та демонстрацію слайдів із викладом основних тез і ілюстрацій. Вступник заздалегідь готує доповідь і слайди для презентації. Для доповіді та демонстрації слайдів абітурієнту надається час у межах 10 – 20 хвилин. Після цього члени фахової комісії ставлять абітурієнту питання в межах прослуханої доповіді, які дають можливість як уточнити деталі викладеного матеріалу, так і оцінити рівень сформованості наукового мислення та глибину базових і спеціальних знань. Презентація дослідницької пропозиції оцінюється максимально у 200 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналізує результати іспиту фахова комісія методом експертної оцінки й колегіального прийняття рішення. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за результатами вступного випробування, – 200 балів.

Відповідаючи на питання, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти, прізвища, назви праць, конкретні концепції та аналізувати їх, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за виступ із презентацією дослідницької пропозиції розподіляється таким чином:

<i>Критерій оцінювання</i>	<i>Оцінка</i>
Актуальність і новизна обраної теми дослідження	20 балів
Повнота, логічність і послідовність обґрунтування теми та її актуальності	20 балів
Самостійність доповіді і презентації та їх відповідність темі	20 балів
Цілісність уявлення про плановані для дослідження явища та процеси, про методи проведення планованого дослідження	20 балів
Рівень базових та спеціалізованих знань у межах планованої теми	20 балів
Знання історико-теоретичного матеріалу, вміння його аналізувати, виділяти причинно-наслідкові зв'язки	20 балів
Критичність, системність, самостійність мислення, здатність до наукових узагальнень	20 балів
Аргументованість висновків, вміння відрізнити головне від другорядного	20 балів
Теоретична та/або прикладна цінність планованого дослідження	20 балів
Грамотність, риторична та стилістична коректність виступу (доповіді) та слайдів	20 балів
Усього	200 балів

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо оцінка з вступного випробування – презентації дослідницьких пропозицій – складає не менше 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

Підручники. Навчальні посібники

1. Анненкова О. С. Зарубіжна література XIX ст.: європейська реалістична проза 1830-1880 рр. К.: Знання України, 2006. 438 с.
2. Антична література : навч. посібник / В. М Миронova, О. Г. Михайлова, І. П. Мегела та ін. К. : Либідь, 2005. 480 с.
3. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / [за ред. М. Зубрицької]. Львів : Літопис, 2001. 832 с.
4. Денисова Т. Н. Історія американської літератури XX століття. Вид. дім «Київо-Могилянська академія», 2012. 485 с.
5. Історія зарубіжної літератури XX ст.: навч. посіб. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін. К. : ВЦ «Академія», 2010. 496 с.
6. Література західноєвропейського середньовіччя : [навч. пос. для вузів] / Висоцька Н. О., Каустов А.В., Ніколаєв Б.І., Горенко О.П. – Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
7. Мегела І. Історія давньогрецької літератури : курс лекцій. К.: Карпенко В. М., 2010. 340 с.
8. Мілованова В. В. Сучасна зарубіжна література (кінець XX – початок XXI століття): навч. посібник. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. 172 с.
9. Сенчук І. Ірландський модернізм кінця XIX – першої половини XX століть: Вільям Баталер Сйтс і Джеймс Джойс : [навч. пос.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 416 с.
10. Фесенко В. І., Висоцька Н. О., Заремба Т. Ф., Юрчук О. О. Курс лекцій «Література другої половини XX століття». К.: Вид центр КНЛУ, 2005. 118 с.
11. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література: Від античності до початку XIX сторіччя: іст.-естет. нарис : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] К. : Києво-Могилянська академія, 2007. 358 с.
12. Daiches D. A. Critical History of English Literature. – Vol. I-II. – N.Y.: The Ronald Press Company, 1970. 1178 p.
13. Head D. The Cambridge Introduction to Modern British Fiction, 1950–2000 / Dominic Head. Cambridge: University Press, 2002. 307 p.
14. The Oxford Companion to Twentieth-Century Literature in English. Ed. By Jenny Stringer. Oxford; N. Y.: Oxford University Press, 1996. 751 p.
15. Reich-Ranicki M. Meine Geschichte der deutschen Literatur. Vom Mittelalter bis zur Gegenwart. / Marcel Reich-Ranicki ; [Herausgegeben von Thomas Anz]. – München : Deutsche Verlags-Anstalt, 2014. 577 S.
16. Wagner H. P. A History of British, Irish and American Literature. Trier, 2010. 579 p.

Словники. Енциклопедії. Довідкові видання

17. Англомовні письменники [пер. з нім.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 464 с.
18. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія/ Упоряд.: Т. В. Михед, Ю. В. Якубіна. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 952 с.
19. Європейське середньовіччя: літературний флорилегіум. Упоряд. Б. Щавурський. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. 944 с.
20. Зарубіжні письменники: Енциклопедичний словник. У 2х томах. К.: Навчальна книга-

- Богдан, 2006.
21. Ключові тексти Середніх віків і Відродження (Західна Європа). Навчально-методичний посібник. Львів: Український католицький університет, 2021. – 300 с.
 22. Літературознавчий словник-довідник/ Р.Т.Гром'як, Ковалів та ін. К.: ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
 23. Німецькомовні письменники [пер. з нім.]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 352 с.
 24. Паві П. Словник театру [пер. з фр.]. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 639 с.
 25. Перші поетеси: Кодекс давньогрецької жіночої поезії [Уп., пер. Тараса Лучука]. Львів: Астролябія, 2019. 448 с.
 26. Шалагінов Б. Б. Романтичний словник: до історії понять і термінів раннього німецького романтизму. К. : [ВПЦ НаУКМА], 2010. 136 с.
 27. The Norton Anthology of Theory and Criticism. N.Y., Lnd.: W. W .Norton & Company, 2001. 2624 p.
 28. The Wordsworth Companion to Literature in English [Ed. Ian Ousby]. Cambridge UP, 2002. 1036 p.

Допоміжна

29. Алхімія слова живого. Французький роман 1945–2000 рр. : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / [авт.-упоряд. докт. філол. наук, проф. В. І. Фесенко]. К. : Промінь, 2005. 383 с.
30. Блум Г. Західний канон: книги на тлі епох [пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа]. К. : Факт, 2007. 720 с.
31. Бовсунівська Т. М. Теорія літературних жанрів : жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману. К. : КНУ, 2009. 520 с.
32. Висоцька Н.О. Єдність множинного. Американська література кінця ХХ – початку ХХІ століть у контексті культурного плюралізму: Монографія. К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. 456 с.
33. Волощук Є. Відкриті питання модернізму (на матеріалі німецькомовних літератур) // Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. №1 (19). К., 2005. С. 86–117.
34. Волощук Є. Постать Р. М. Рільке на тлі літературного ландшафту доби Модерну// Вікно в світ. 2008. № 1 (22). С. 6–35.
35. Гаврилів Т. І. Феномен експресіонізму в німецькомовних літературах //Вікно в світ. Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання. К., 2005. № 1 (19). С. 151-153.
36. Гендерна перспектива. [Агеєва В. П., упоряд.]. К.: Факт, 2004. 254 с.
37. Гундорова Т. Проявлення слова. Дискурсія раннього українського модернізму [Текст] / Т. Гундорова. К.: Критика, 2009. 448 с.
38. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. К.: Грані-Т, 2013. 548 с.
39. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму; [пер. з англ. П. Дениско]. К. : Курс, 2008. 504 с.
40. До 100-річчя футуризму. Всесвіт. 2009. №10. С.102 – 124.
41. Експресіонізм: Збірник наукових праць. [Уп. Тимофій Гаврилів]. Львів: ВНТЛ-Класика, 2004. 175 с.
42. Кулинич Н. В. Космо- й антропоцентризм в абсурдистській літературі ХХ століття (за драматургією Семюела Беккета): [Монографія]. Х.: Видавець Іванченко І. С., 2014.
43. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя [Перекл. з нім.

- А. Онишка]. – Львів : Літопис, 2007. 752 с.
44. Літературознавча рецепція і компаративістичний дискурс: Моногр. / Р. Т. Гром'як, В. Т. Боднар, Р. А. Бубняк, та ін.; Ред., вступ, висновки Р. Т. Гром'як/ Тернопіль: Підруч. І посіб., 2004. 368 с.
 45. Моклиця М. В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття: навчальний посібник для вузів. Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського університету ім. Лесі Українки, 1999. 154 с.
 46. Москаленко М. Поезія Поля Валері // Поль Валері: поезії. Київ: «Юніверс», 2005. С. 5-18.
 47. Наливайко Д. Загадка Малларме // Стефан Малларме: Вірші та проза. К.: Юніверс, 2001. С. 5-14.
 48. Наливайко Д. С. Про співвідношення «декадансу», «модернізму», «авангардизму» // Слово і час. 1997. № 11-12. С. 44-48.
 49. Наливайко Д. Трагічний гуманізм Альбера Камю // Камю А. Вибрані твори. К. : Дніпро, 1991. С. 5–28.
 50. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / К. : "Либідь", 1999. 448 с.
 51. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 559 с.
 52. Перкінс Д. Чи можлива історія літератури? [пер. з англ. А. Іщенка]. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 152 с.
 53. Пронкевич О. Лопе де Вега та його славнозвісні п'єси // Вега Л. де. Собака на сні: п'єси [Пер. Микола Лукаш]. Харків: Фоліо, 2017. С. 3–20.
 54. Рікер П. Сам як інший. К.: Дух і літера, 2000. 458 с.
 55. Рошко М. М. Постмодернізм у зарубіжній літературі. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2008. 52 с.
 56. Рошко М. М. Художній світ романів Кена Кізі: «Політ над гніздом зозулі» та «Часом нестерпно кортить». Ужгород: Мистецька лінія, 2002.
 57. Тадьє, Жан-Ів. Марсель Пруст : біографія [Пер. франц. А. Перепадя та З. Борисюк]. Київ : «Юніверс», 2011.
 58. Чернокова Є.С. Англійська лірика 1900-1920-х років і становлення модернізму [монографія]. Харків: СМІТ, 2013. 364 с.
 59. Чистяк Д. О. Блакитний птах світової літератури: Моріс Метерлінк // Всесвіт. 2008. № 1–2.
 60. Шалагінов Б. Б. Класики і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть. К. : Києво-Могилянська академія, 2013. 439 с.
 61. Шалагінов Б. Б. Ріхард Вагнер і наш час// Всесвіт. 2013. № 3-4. С.185-196.
 62. Eliot T.S. The Sacred Wood. Essays on Poetry and Criticism. Lnd.: Faber and Faber, 1997. 145 p.
 63. Hassan I. Beyond Postmodernism: Toward an Aesthetic of Trust// Beyond Postmodernism. Reassessments in Literature, Theory and Culture. Ed. Bu Klaus Stierstorfer. Berlin, N.Y.: Walter de Gruyter, 2003. P. 199 – 212.

ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

- **Вікно в світ.** Зарубіжна література: наукові дослідження, історія, методика викладання: науково-методичний журнал. К. : Незалежний центр наукових досліджень зарубіжної літератури. URL: ilhan.gov.ua/vikno_svit
- **Всесвіт:** фаховий журнал світової літератури. К. : Видавничий дім «Всесвіт». URL: <http://vsesvit-journal.com>

- **Слово і Час**: науково-теоретичний журнал. К.: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників України. URL: <http://www.slovoichas.in.ua>
- **Часопис «Критика»**. URL: <http://krytyka.com/ua>

Голова предметної комісії

_____ Євгенія ЧЕРНОКОВА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол № 2 від 15 квітня 2024 р.

Відповідальний секретар приймальної комісії

_____ Сергій ЄЛЬЦОВ